Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 291. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ЛИСТОПАДА 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS. No. 291. JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, NOVEMBER 1, 1952. VOL. LX

ОВАЦІЇ ДЛЯ ГЕН. АЙЗЕНГАВЕРА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Викінчуючи свою передвиборчу кампанію в місті Ню Йорку, республіканський кандидат на президента, ген. Двайт Д. Айзенгавер проїхав серед тріюмфальних овацій, по трьох дільницях, а саме по Мангаттені, Брукліні і Річмонді, виголошуючи шість промов, у яких гостро критикував адміністрацію през. Трумана, закидаючи їй нездарність у веденні Корейської війни, недбальство в приборкуванні комуністів, розтратність в орудуванні федеральними фондами і загальну нечесність у сповнюванні урядових обов'язків. У саме полудне він промовляв в осередку кравецької індустрії, тобто при Сьомій евеню між 38 і 42 вулицями, де в обідній перерві зібралося коло 200,000 робітників. Найбільшу овацію приготовили йому в залі Медісон Сквер Гарден, коли він приїхав з промовою увечорі. Коло 19,000 осіб, що виповнили залю, оплескували його повних п'ять мінут, заки він прийшов до слова, а потім раз-у-раз переривали оплесками і окликами його півгодинну промову. У ній генерал ще раз повторив свої запевнення, що він не робив з ніким жадної угоди, нікому нічого не обіцював і не дався нікому полонити. Пильну увагу звернули приявні на ту частину промови, в якій він твердив, що він об'єднав Республіканську партію, подаючи три причини чому кандидує на становище президента, а саме: 1. Мільйони американського населення бажали собі його кандидатури; 2. багато людей, що переживають воєнні нещастя, бажають, щоб він вів їх до миру; 3. він переконаний, що ані теперішній адміністрації, ані кандидатові, який вийшов з її волі, несила сповнити завдань, яких вимагає від нього становище Злучених Держав внутрі і закордоном. Одночасно генерал критикував поведінку демократів під час теперішньої кампанії, закидаючи їм поширювання неправди, залякування і очорнювання його особисто в прихильності до расизму і в релігійній нетолеранції. — З Ню Йорку від'їхав генерал до Шікаґо, а в понеділок поїде на останні передвиборчі віча до Бостону.

Труман закидає республіканцям „велику брехню"

Дітройт, Міш. — През. Труман, закінчуючи передвиборчу аґітацію за вибір демократичного кандидата губ. Адлея Е. Стівенсона на президента, об'їхав промислові осередки стейту Мішіґен. Під час поїздки, він переконував населення, що нагода для світового миру не залежить „від республіканської ізоляціоністичної політики або від слабих пів-засобів, від „апізерства" та здачі". Він часто згадував ім'я недавно померлого республіканського сенатора Артура Ванденберґа як взірцевого патріота, що співпрацював з демократичною адміністрацією для високих цілей, і вказував на ген. Двайта Д. Айзенгавера, теперішнього республіканського кандидата на президента, як на такого, що „потурає техніці великої брехні" поширюваної, як він каже, республіканським сенатором з Вісконсін, Джозефом МекКарті. Виголошуючи свою останню промову на повітовій виставці в Дітройті, президент пригадав зібраним про заслуги Демократичної партії в суспільних справах і доражджував їм порівняти минуле обидвох великих партій для переконання, котра партія більше прислужилася для загального добробуту країни.

Інститут Ґаллупа передбачує висліди виборів

Ню Йорк. — Інститут Публічної Опінії Ґаллупа, що передбачує часто вислід виборів, проголосив свої спостереження щодо висліду голосування в південних стейтах, які звичайно підтримують демократичних кандидатів, одначе під час теперішньої кампанії попали під сильний обстріл республіканців. Усіх „південних стейтів" рахують тринадцять. Одначе для облегчення обчислень, Інститут Ґаллупа поділив їх на дві зони. До „зрушених" які принагідно голосували на республіканців, зараховані такі: Вірджінія, Норт Каролайна, Кентокі, Теннесі, Фларида, Оклагома й Тексас, — разом сім. До „непорушних", що ніколи не змінили своєї партійної приналежности, зараховані: Савт Каролайна, Алабама, Джорджія, Луїзіяна і Місісіпі. У „зрушених", за обрахунком Інституту Ґаллупа, Айзенгавер має запевнених 41 відсотків, а Стівенсон 46 відсотків голосів. У „непорушних" Айзенгавер має певних 33 відсотків, а Стівенсон 49 відсотків. Решта виборців нерішена. З такого пробного голосування роблять висновок, щ всі південні стейти підуть і цього року з Демократичною партією, хоч кількість демократичних голосів значно змаліє.

СТІВЕНСОН ПЕРЕРВАВ ПЕРЕДВИБОРЧУ ПОДОРОЖ ІЗ-ЗА БУНТУ В'ЯЗНІВ

Об'їжджаючи стейт Пенсилванію, демократичний кандидат на президента, губ. Адлей Е. Стівенсон, у своїх промовах обговорював такі питання, як „суспільну медицину" фармерські недомагання й промислові трудноші, при чому спростовував закиди республіканців, наче б демократи були проти приватних бизнесових підприємств. „Я переконаний, що уряд і бизнес мусять навчитися жити в згоді, заки лихий настрій переміниться у щось безмежно гірше" — сказав він до 2,000 зібраних на залізничім двірці в місті Редінґ. „Нам треба вминати за всяку ціну прикрої боротьби однієї кляси проти одної, бо з того походить змагання повернути або до крайніх лівих або до крайніх правих напрямків . . . Тому я вирішив, що якщо займу становище в Вашинґтоні, я буду тільки слугою цілого народу, без жадного зобов'язання для якоїсь кляси або якихсь інтересів. Я не обіцяв нічого жадній групі або кліці чи одиниці, й мене ніхто про ніщо не прохав" — запевняв губернатор. У промові до 13,000 зібраних в Питсбурґу Стівенсон сказав, що ген. Айзенгавер попав під час кампанії у середовище республіканців, „які забезпечуть світ лицемірством і які будуть дбати більше про розголос у газетах ніж про поборювання комуністів".

Після промови в Питсбурґу, демократичний кандидат на президента, як губернатор стейту Ілиной, мусів перервати свою дальшу передвиборчу подорож до стейту Меріленд і Вірджінії, щоб заспокоїти бунт в'язнів у стейтовій тюрмі в Манард, Іл., що триває від понеділка. Бунтарі схопили десять сторожів як закладників, випустивши опісля трьох, а затримуючи ще сімох. Збунтовані в'язні зажадали побачення з губернатором і він мусів виконати свій урядовий обов'язок.

Листопадові роковини в Ню Йорку

Ню Йорк. — В 34-ті роковини Листопадового Зриву, місцевий Комітет Об'єднаних Українських Організацій влаштовує в неділю, 2-го листопада, о год. 7-мій ввечорі в залі Фешин Інституту при 24-тій вулиці Святочну Академію, на якій промовлятиме б. міністр закордонних справ Західно - української Народної Республіки і тепер керманич ресорту закордонних справ Виконного Органу Української Національної Ради та її представник в Злучених Державах Америки, д-р Степан Витвицький. В мистецькій програмі Академії виступлять: Метрополітальний Хор під дириґентурою Р. Левицького, ансамбль бандуристів під управою С. Ганушевського, та соліст-баритон Осип Стецура. Деклямуватиме Тамара Позняківна. При фортепіяні — Ольга Дмитрів. Того самого дня в місцевих українських католицькій і православній церквах відбудуться врочисті молебні в наміреннях українського народу та панахиди за тих, що полягли в боротьбі за волю України. Під час панахиди в церкві св. Юра співатиме хор „Думка" під дир. О. Микитюка. Відсвяткування Листопадових Роковин заповіли на цей день теж численні американсько-українські громади.

ГОСТИННИЙ ВИСТУП ТЕАТРУ БЛАВАЦЬКОГО В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В суботу, 1-го листопада, тут відбудеться черговий гостинний виступ Українського Театру під мистецьким проводом Володимира Блавацького, що цим разом дасть інсценізацію Стефаникової „Землі". Інсценізація і постава В. Блавацького, сценічне оформлення В. Клеха. Вистава відбудеться в залі Фешин Інситуту при 24-ій вулиці о год. 8-мій ввечорі. Наступного дня, в неділю 2-го листопада, ця сама інсценізація буде повторена в Нюарку, в залі Української Централі о год. 7-мій ввечорі.

Військовий бюджет на черговий рік

Вашинґтон. — Переговори про устійнення військових видатків на черговий 1954 бюджетний рік, що розпочинається 1 липня 1953 року, виявили, що видатки на оборону будуть назагал зменшені на п'ять більйонів, у порівнянні з теперішніми видатками, а на десять більйонів менші, як видатки минулого бюджетового року. У висліді довготривалих розмов, з Пентаґону повідомляють, що оборонні видатки на черговий рік не будуть вищі від 40 більйонів долярів, а, можливо, обмежуться 39 більйонами. Знавці не сподіваються, що в припускальній цифрі видатків зайдуть суттєві зміни, хоч невелике підвищення чи пониження згаданої суми можливе. Щодо зміцнення самого складу армії, то суходільні й морські сили затримаються численно на попередньому рівні, зате має бути побільшена повітряна оборона країни, як числом ескадр, так й якістю літаків. Особлива увага буде звернення на забезпечення літунства найновішими могутніми бомбардувальними літаками. Назагал бюджет оперує складом оборонних сил в 3,700,000 осіб, при примінені якнайбільших ощадностей,

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА В ТЕЛЕВІЗІЇ

Ню Йорк. — Минулого четверга, 30-го жовтня, телевізійна станція WSZTV передала на каналі ч. 7 виступ солістки п. Галі Хамули та бандуристів Р. Левицького і В. Юркевича. Передача тривала 12 хвилин і відбулася в рямках Міжнародної Жіночої Виставки. Артисти виконали дві пісні: одну повстанську і „Думу про Бондарівну". Заповідала Ненсі Крейґ, виясняючи український характер передачі.

Осторога перед святочними легкозапальними масками

Ню Йорк. — Стейтові й міські урядовці перевірюють міські крамниці, що продають дитячі забавки, щоб звернути увагу на небезпеку з уживання невогневідпорних масок на обличчя. Такі маски появилися саме з нагоди кількох осінніх свят, під час яких молодь перебирається в різні одяги та надіває маски. Були випадки, що маски вибухали, коли їх накласти на обличча, при чому діти віднесли важкі попарення. Зі столиці стейту, міста Олбені, проголошено осторогу до купців дитячими забавками, щоб вони самі провірили свій товар, заки прийде нещастя.

Вадим Лесиг

МІЙ ЛЬВІВ

О, мій городе, розспіваний, рахманний!
і ти Провулку Черешневий між садів, —
— там, де є шкарн і де святої Софії майдан є,
я молодість щасливу проходив.

О, мій городе, мій яснозорий Львове,
принишк твій спів провулків цехових!
— Десь на Високім Замку, де скнів сірий овид,
приляг повстанець до стеблин трави.

О, мій городе зелений і журливий,
в садах твоїх затасна тропа,
що нею назирці стрільці колись ходили,
коли шумів бурливий листопад.

О, мій городе завзятий, непокірний,
тривожна ніч твоя, вогненні сни!
— Я левам кам'яним твоїм присягу склав на вірність
негаснучої туги з чужини!

О, мій городе, де шуми Підкарпаття
у Стрийському Саду, — де тінь черемх
спадає, колихаючись, на ґрати
недоруйнованих твоїх тюрем.

О, мій городе, мій Львове нездоланний,
яка вже над тобою не неслась гроза!
— Десь з ревом бризнув потяг дрібними кусками
. . . і майоріє в далі — стежа партизан . . .

І прийде, прийде день такий, мій Львове,
— із Києва по репаних ґранатами шляхах
задвиготять мотори, задуднять підкови
і залопоче прапор у твердих руках.

З підвалів тьм'яних, з передміст, з лісів підльвівських
валами вийде, з сонцем на лиці,
закурене, засмалене, підземне наше військо
назустріч — лавам київських бійців.

І ось на вежі в Ринку, над дахи іржаві,
і понад гул святковий, над моря голів
— Тризуб і прапори.
Свою Державу
стрічати вийде український Львів.

Листопад, 1951.

НОВА МАСОВА ЧИСТКА КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ

Москва. — Агентство „Юнайтед Пресс" подає на підставі повідомлень совєтської преси, що в останньому часі мали „вичистити" з комуністичної партії в Україні дальших понад 65,000 осіб, в тому деяку кількість теж визначних дотеперішніх партійних провідників. Докладних причин цеї нової чистки не подається, але з всіляких коментарів та натяків виходить що й цим разом головним обвинуваченням були „ухили", головно в бік „українського буржуазного націоналізму". З публікацій совєтської преси виходить, що власне „буржуазний націоналізм" тепер став знову головною проблемою в підсовєтській Україні. Це виразно виявляється теж з останнього з'їзду комуністичної партії в Києві, на якому дослівно всі промовці накидувались на „буржуазних націоналістів" і навіть в чолобитному листі до Сталіна, який вислано йому на закінчення нарад, заповідається „безпощадну боротьбу" проти всіх ворогів народу „і зокрема — проти буржуазного націоналізму".

Англійці надіються швидкої розв'язки суданської справи

Лондон. — Від багатьох років оце вперше висловлюють в Англії думку, що можливе швидке вирішення англо-єгипетського непорозуміння в справі Судану. Ці надії сперті на підставі порозуміння в цій справі між єгипетським прем'єром Наґібом та сером Абдел Раманом — представником пробритійської партії Суданської незалежности. В Лондоні вважають це порозуміння прелюдією до повного порозуміння між Англією та Єгиптом в цій справі, що досі стояла на шляху не тільки до повної згоди між обома країнами, але також і до включення Єгипту до оборонного пакту на Близькому Сході. — Досі ще невідомі подробиці порозуміння між ген. Наґібом та сером Абдел Раманом, і не знати, як інші суданські партії поставляться до цього порозуміння, але на загал міркують у Лондоні, що ген. Наґіб виявив добру волю дійти до порозуміння з Англією. З англійської сторони заявляють, що не було б причин відкидати ті головні основи порозуміння, що на них згодилися прем'єр Наґіб та сер Абдел Раман.

Департамент оборони заперечує закиди щодо сповільнювання вишколу корейських військ

Вашинґтон. — Секретар оборони, Роберт А. Ловет заперечив закиди генерала Дж. А. Ван Юліта про те, що Департамент оборони сповільнив боєвий вишкіл військових відділів Південної Кореї. Закиди ген. Ван Фліта були висловлені в листі до ген.-майора Орляндо Муда, що перебуває тепер на лікуванні в вашинґтонській лічниці Волтер Рід. Уривки з цього листа використав ген. Айзенгавер в одній з своїх промов на доказ правдивости своїх закидів щодо незадовільного використання у війні південно-корейських відділів, які повинні б заступити війська ЗДА. Секретар оборони повідомив про зміст звернення ген. Ріджвея до ген. Ван Фліта з домаганням приспішити вишкіл корейських відділів з тим, щоб вони якнайскорше змогли виступити проти зовнішнього ворога. Щоправда в 1951 році, ген. Ріджвей, на підставі дотеперішнього досвіду висловився, що належний модерний вишкіл південних корейців займе до трьох років часу, проте вишкіл провадиться посилено й тепер кількість південно-корейських військ на фронті чисельно на п'ятьдесят відсотків перевищує кількість військ ЗДА. Корейська армія зростає і могутніє, модернізуючись та отримуючи допоміжні частини, що їх вона спочатку не мала. Відомості подані в листі до ген.-майора Муда були чисто приватного характеру і не передбачались для поширення, отож вони не можуть мати значення офіційного оповіщення про стан військ в Кореї.

СОВЄТИ ЗУПИНИЛИ ДВА АМЕРИКАНСЬКІ ТРАНСПОРТИ ДО БЕРЛІНА

Берлін. — Совєтські військові власті в Німеччині завернули і не допустили до Берліна два американські потяги, що везли військове постачання для американської залоги в Берліні. Один потяг був навантажений новими військовими автобусами на зміну старих ,якими користуються американські вояки в Берліні, а другий потяг перевозив вісім нових танків типу Паттон, що теж мали заступити старі танки типу Першінґ, що їх тепер має до розпорядження американський військовий ґарнізон в Берліні. Першого потягу совєтські власті не перепустили на тій підставі, що його вантаж — мовляв — заширокий, а в другому випадку своє становище вони мотивували тим, що потяг, мовляв, перевантажений. В обидвох випадках був це тільки примітивний викрут, бо ще два тижні тому для них не був „перевантажений" такий сам американський потяг, що віз 16 танків Паттона. Затримання американських військових транспортів це перша того роду акція совєтської військової контролі від часу совєтської блькади Берліна в 1948 і 1949 рр., яка теж тоді зачалася від таких „транспортових трудноців". Теперішні нові труднощі в траспорті американського військового постачання до Берліна американці вважають новим засобом у „війні нервів". Американське командування намагається вияснити цю справу перед совєтською владою. В аліянтських коментарях стверджується, — що того роду совєтська поведінка напевно не причиниться до поліпшення совєтсько-західних відносин та до злагіднення теперішнього політичного напруження.

Нові успіхи аліянтів на корейському фронті

Токіо. — Аліянтські війська на корейському фронті, — зокрема на його центральному секторі в т. зв. „залізному трикутнику," здобули вчора нову велику перемогу, відібравши від червоних „трикутникову гору" та дійшовши майже до центру трикутника, завдаючи ворогові великих втрат. „Трикутникова гора" була головною ціллю аліянтського „обмеженого наступу" на тій ділянці фронту, який почався майже три тижні тому. Аліянтська піхота, наступаючи при підтримці танків, артилерії і авіяції, мусіла здобувати приступом майже кожну п'ядь землі. В багатьох випадках приходило до рукопашних боїв. Здобуваючи стратегічний терен та випираючи з нього ворога, аліянтським військам пощастило теж звільнити оточений ворогом в попередніх боях відділ аліянтських військ. Захоплення тої гори червоними становило для аліянтів небезпечну стратегічну проблему, бо вона не тільки панує над околишнім тереном, але врізується клином в аліянтську фронтову лінію. Гору окупувала ворожа дивізія, більшість якої червоні втратили в боях.

Французи криловим ударом стримали комуністичну офензиву в Індо-Китаю

Ганой, Індо Китай. — Війська Французького Союзу в Індо-Китаю повели успішний криловий наступ на комуністичні війська, що стоять над Чорною рікою а загрозили вєтнамським комуністичним військам відтяти шляхи постачання. Французькі війська вдарили з дельти Червоної ріки, перейшовши Чорну ріку в долішнім її бігу та посунулися більше як шість миль вперед, нищачи шляхи постачання та зв'язки ворога. Французи називають свій рух „розвідчою офензивою" та не хочуть одати до відома, яка військова сила бере участь у цій акції. Проти французьких військ виступили тільки місцеві партизани, але цей французький наступ може розвинутися в правдиву протиофензиву французької армії, коли тільки вдасться „пришпилити" комуністичні війська, що стоять в горах 30 миль від Гунґтоя.

$23,000,000 для арабських втікачів

Об'єднані Нації, Н. Й. — Окрема Політична Комісія при ОН схвалили $23,000,000 на допомогу арабським втікачам на найближчий фінансовий рік, що кінчається 30 червня 1953. Ця допомога призначена для 850,000 арабів, які під час війни в Палестині залишили свої домівки та втікли до сусідніх арабських країн. Допомогу схвалили однодушно 50 голосами, ніхто не голосував проти, тільки два голоси здержалися, а комуністичні держави взагалі не брали участи в цих нарадах. Під час дебат була гостра виміна думок між арабськими та ізраїльськими представниками, бо обі сторони обвинувачували одна одну з причині заіснування проблеми втікачів. Ця допомога в цьому році вища на п'ять мільйонів долярів, а крім цього комісія уповажнила видати ще додаткові суми, якщо б зайшла потреба. Представник Ізраїля Абба С. Ебах заявив, що араби заохочували втікати своїх братів із Палестини, а тепер не хочуть їх утримувати, хоч жиди дали допомогу і приміщення своїм 750,000 братів, які щасливо пережили війну. Представник Іраку заявив, що він не є антисемітом, бо він сам семіт, але він виступає проти сіоністів.

ЗАХІДНІ ПРЕДСТАВНИКИ ВІДКИДАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЇ ВИШИНСЬКОГО В О.Н.

Еб'єднані Нації, Н. Й. — Британський і французький представники в Об'єднаних Націях, промовляючи вчора в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, відкинули обвинувачення і пропозиції совєтського міністра закордонних справ Вишинського відносно корейської війни та загального положення в світі, закликаючи його зі свого боку, щоб совєтський уряд — „вплинув" на червоних в Кореї, щоб ті погодилися на добровільну репатріяцію полонених і в той спосіб усунули ще останню перешкоду до перемир'я. До них прилучилися в цій справі теж поодинокі інші представники вільних країн. Американська преса, коментуючи попередній виступ Вишинського, звертає увагу на його забріханість і лицемірство. Вишинський, що був колись генеральним прокурором Совєтського Союзу і післав мільйони людей на смерть, тепер в Об'єднаних Націях покликується на „людяність" та домагається примусової репатріяції полонених колишніх комуністичних вояків, які виразно заявили, що воліють смерти, ніж вертатися назад до опанованих комуністами своїх країн.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

Листопад

Не великий це шмат часу ці 34 роки, що нас ділять від 1-го листопада 1918 року, але який багатий цей час на великі події в Україні й світі, а ще більший на терпіння українського народу. Сьогодні виглядає на таке, що здійснились мрії Першого Листопада, бо Львів і Київ в одній українській державі та ще вкупі з Чернівцями та Ужгородом. До того „возз'єднана" Україна сьогодні в Об'єднаних Націях і там голосує ніби як самостійна, незалежна держава. За „возз'єднання" і „самостійність" навіть „дякують" нині по всій Україні „старшому братові", Москві, а особливо Сталінові, в честь якого поети пишуть оди, скульптори різьблять щораз нові статуї, а малярі малюють щораз нові портрети. І все те ніби від „імени України", „українського народу", „українських селян і робітників та трудової інтелігенції . . . " Що за іронія!

Такі сумні думки самі насуваються, як згадуємо Перший Листопад. Та не їм місце в сьогоднішній день у нашому серці, в нашій душі. Не на те дозволило Боже Провидіння жити нам на волі, щоб ми сумом і слізми збували Перший Листопад. Там, в Україні мусять крізь сльози святкувати, коли відбуваються урочистості „визволення" і „возз'єднання", бо хто б не веселився і не величав Сталіна та Москву, той добре знає, яка його жде кара. Але тут, на американській землі, дякувати Богу не треба нам кривити душею і бити поклони перед чортом. Тут ми можемо радіти в такий спосіб, який відповідає нашим почуванням, згадуючи славні Листопадові Дні з 1918 року, як велике національне свято, доповнення цього, що було проголошене в Києві 22 січня цього самого року. Тут можемо сміло голосити правду, що тих дат ніяка сила з історії українського народу викреслити не зможе. Це з них зродився природний і законний Акт Злуки з 22 січня 1919 року, який є офіціяльним ствердженням тільки цього, що довгими віками було найвищим ідеалом найкращих умів та сердець українського народу. В 1918 і 1919 роках Москва і Польща, вживаючи підступу і грубої сили, відіграли тільки ролю наїздників і грабіжників. З них Польща вже грубо заплатила за ніж у спину збудженого й повсталого до волі українського народу. З „польського" Львова вже й сліду нема, а якщо він нині стає „монгольським", то в цьому велика вина теж Польщі, тої шовіністичної й експансивної. Ми не хотіли б за це вже й згадувати в 34-ту річницю Першого Листопада, бо нині Польща в тій самій неволі, що й Україна, а в трагічному положенні є так само українці, як і поляки. Коли ж таки згадуємо за ці речі, то головно тому, що ще й тепер польські політики, в Англії й Америці, а між ними і тут роджені, як К. Розмарек, голова Польського Американського Конгресу, поборюючи Ялтський договір, постійно далі згадують за „польський Львів" та домагаються прилучення його до Польщі.

Немає боротьби за визволення і свою державу, коли нема вільного духа в народі, бажання жити вільним і незалежним життям. Про це згадував Платон уже понад дві тисячі років тому, коли говорив про оборону своєї республіки. Що такий дух був і є в українському народі, годі сумніватись. Він сьогодні ще дужчий, ніж був у славних Листопадових Днях, як серед наших рідних в Україні, так і поза нею. Але, як завважує Платон, і цього духа замало, коли нема єдности, бо там, де її бракує, сила тих, що мали б обороняти державу зійде в взаємній партійній боротьбі нінащо ще заки доведеться їм зіткнутись з ворогом у бойовій лаві. В ці славні Листопадові Дні подумаймо і ми про це, над чим так глибоко застановлявся великий мислитель Платон, а воно в нас актуальне вже тому, що розбрат, який багато разів нищив наші сили, в теперішніх обставинах був би самогубством.

З такими думками і вірою в нашу перемогу вітаємо в Листопадові Дні ввесь український нарід, в Україні й поза нею.

А. Чернецький

1 листопад 1918 року

. . . .
. . . Найкращі дні
Своєї провесни ми зустріва-
[ли сумом;
Тоді якраз погасли всі вог-
[ні
І вкрилось темне море синім
[шумом;
. . . .
Старі мечі поржавіли, —
[нових
ще не скували молодії ру-
[ки;
Були поховані всі мертві,
[а у живих
не бойової вчились ми на-
[уки;
. . . .

Л. Українка

Так, боєвого мілітарного спадку-вишколу лицарі 1 листопада 1918 року від своїх батьків не дістали. Правда, історія, спомини говорили нам про славну боєву минувшину наших предків за волю. Але дійсність була далекою від тих споминів, від тої лицарської боєвої слави.

Під Полтавою 1709 року Україна востаннє боролась зброєю за свою політичну державну самостійність, була активним учасником міжнародної політики. Хитра ненаситна Москва та її імперіялізм перемогли. Наддніпрянська Україна обмосковлювалася політично та культурно, економічно руйнувалася. Західна Україна важко змагалася за свою національну самобутність: Галичина із польщиною та віденсько-німецьким централізмом ,Буковина із румунськими боярами, а Закарпаття із мадярськими загарбниками. Йшла боротьба за примітивне існування, боротьба в обороні.

А така боротьба бідного сільського люду із жменькою української народолюбної свідомої інтелігенції за найконечніші умовини існування, не сприяло витворенню великих політиків, не давала їм впливу у світовій політиці. Не маючи українського міста, українських купців і промисловців, а тільки вони могли були мати зв'язки із світом та його політикою — ми були чезнані. Світ знав тільки нашим бідним емігрантам за хлібом, за працею, а ті, не знаючи мови і не маючи зв'язків, самі нещасні, не могли впливати на світову політику. З ними ця політика не числилася. Інакше було у поляків та москалів, які мали і свою шляхту і своїх багатих купців, які своїми зв'язками у світі робили своїм народам реклямy, підкреслюючи свій польський чи мовковський патріотизм.

Того не мали і не робили українці, бо їх горішні верстви були зденаціолізовані.

Українці на західних українських землях могли австрійській чи мадярській державі платити податки та давати рекрута, гарматнє м'ясо, або що найвище нижчих урядовців та підстаршин.

У генеральному військовому штабі австрійському чи мадярському, у військових академіях українців не було, бо їх туди як нижчого сорту громадян не принимали і вони, як бідні, не могли туди пройти і вдержатись там, бо ці мілітарні установи були призначені для багатих, для шляхти та багатих дітей купців, фабрикантів, а таких ми українці не мали. Одинокий, що мав вищу академічну військову освіту між українцями, був тільки генерал Курманович.

А до того Москва вислала на західну Україну своїх аґентів — які так як і за Хмельницького — ширили культ російського царя — визволителя і ширили відступництво, зраду і серед української інтелігенції і селянства.

Москвофільство це була язва, з якою треба було боротись на рівні із польською шляхтою. В тій боротьбі оборонного характеру, багато щирих українських патріотів, рахуючись із реальною дійсністю, із умовами життя та політики ставали мимоволі льояльними австрійськими патріотами і хоч не відкидали і не заперечували думки про самостійну українську державу, та на ділі не рвалися серед несприятливих умов, до боротьби за її здійснення.

Поділ Галичини на польську і українську, з'єднання із українською частиною її ще української північної частини Буковини — про зранену, скалічену Угорську-Русь, Закарпаття, мало коли політично згадувалось — оце було найважніше політичне домагання офіційного проводу галицьких українців від знесення панщини, від весни народів 1848 року.

Правда, був о. Василь Подолинський 1849 року та його „Голос перестороги" (Glos przestrogi) — в польській мові, бо такою говорила тоді політично вишколена українська еліта. За самостійністю України як держави, був в 1893 році Юліян Бачинський та його „Україна Ірредента", було віче української молоді в 1900 році із гаслом: „Самостійна Україна", діючі впливові українські партії націонал-демократи, соціялісти і радикали в свої програми прийняли постулят самостійної української держави — але на ділі до вибуху 1-шої світової війни ніхто на західній Україні не готовився до оружної боротьби за цей ідеал.

В неволі серед злидців, в боротьбі за елементарні умовини існування годі це було й робити.

Одиноким, що горіли вогнем не тільки любови але й боротьби за ідею самостійної української держави, що були свідомі цеї боротьби та її неминучости, — була українська молодь, студенти, молодші селяни, та нечисленна горстка теж молодшої інтеліґенції.

А проте, коли під ударами 1-ої світової війни та революції впав російський царат, і завалилась російська тюрма народів, коли заговорила закована Наддніпрянщина, проголосила своє право на самостійне державне життя і створила Українську Державу, коли затріщала і заломилась й Австро-Угорська монархія старих Габсбурґів — й західна українська волость заговорила й мусіла заговорити своїм вільним словом: видвигнути і поставити на дневний порядок життя і політики, — Самостійну Українську Соборну Державу, і станути до боротьби за неї.

Так прийшло до Української Констатуанти 18 і 19 жовтня 1918 року у Львові та до зриву 1-го листопада, обняття українцями влади у Львові та в краю і до боротьби із поляками, які ніяк не хотіли погодитись із тим, що поневолені ними до тепер українці можуть бути вільним державним народам на власних споконвіку землях. Почалася польсько - українська війна. 100,000 українських вояків станули до боротьби із польським загарбником. Світ, сильні того світу та його політики не знали, не розуміли України і станули проти нас, підтримали Польщу. Вони оружно озброїли Польщу проти України тоді, коли для нас не було навіть за гроші не тільки зброї, але навіть ліків. На поміч Польщі пішли й її спільники в загарбуванні українських земель румуни і

(Закінчення на стор. 3)

Микола Кокольський

Над стрілецькими могилками

Заквітчали дівчатонька
Стрілецьку могилу,
Замість мали заквітчати
Стрілецькую милу.

На далекому, сільському кладовищі три могилки поряд. Берізка з навислими гілками, барвінок, чорнобривці, м'ята і три скромні, дерев'яні хрестики. На перехрестю імена покійних: Н. Н. український стрілець. Громада відпровадила стрільчиків до могилок, проспівала „Вічная пам'ять", покивала сумно головами, тай розійшлась. І тільки . . .

Та ні! На цих дрібних могилках є щось, що глибоко зворушує нас. В зелених листках хрещатого барвінку, в кучерявих, мідяно-золотих головках чорнобривців, в запашній м'яті чується тихе тремтіння серця української дівчини. Воно пам'ятає про самітні могилки, відвідує їх, вирощує на них квіти. І це скромна, але сердечна подяка рідної землі тим дітям, що принесли їй найбільшу жертву — своє юне життя.

Тридцять чотири роки минає від незабутнього 1-го листопада, коли по сотнях літ неволі вільно замаяли блакитно-жовті прапори над галицькою землею. В цю, золотом і пурпурою замаєну, осінню днину взяла українська нація у свої руки завдання побудови рідної держави. Важке воно було тим, що треба було її будувати рівночасно на двох фронтах — зовнішнім і внутрішнім.

На зовнішнім фронті виступив сильний, до боротьби добре підготований ворог. За широкими плечима старого Габсбурґа Польща підготовлялася цілими літами до побудови майбутнього „моцарства". Століття державної незалежности виплекали польську національну ідею і вона жила в усіх польських серцях. Про вільну польську державу мріяв однаково польський жебрак і польський маґнат, двірський форналь і його високий хлібодавець. Рівнож і господарсько була Польща підготована. Вона мала в своїх руках велику земельну власність по селах, та опанувала варстати праці по містах. Тож коли прийшло до зудару, Польща черпала потрібні матеріяли, зі свого широкого, господарсько розбудованого запілля. І це був зовнішній український фронт.

А внутрішній? В широких верствах українського народу не було свідомої, державної традиції. Її загубили сини галицької землі у хвилях польсько-московської каламуті, що заливала українські землі століттями. Велика, визвольна війна під козацькими прапорами ледве одним крилом торкнула цю землю. Покоління, виховані століттями в неволі, не знали свого великого минулого, навіть не вміли ясно визначити свого національного обличчя. Збиті на манівці, ми вратили з очей властиву мету, не спрямовували всіх сил на розбудову національного життя, а розбивали голови над справами підрядної натури. Нікому з нас непотрібна азбучна війна забрала в нас три десятки літ національного життя. На тлі тієї суматохи виріс комплекс національної меншевартости, що загнав чимало з нас у чужі табори. Пішли туди поголовно всі кармазини, всі титуловані голови, а з ними перейшли у ворожі руки їхні земельні наділи — суто українська земля. В українське село влився ворожий, чужинецький елемент. За кармазинами потюпала широка міщанська верства — купці та ремісники. І це було дальше послаблення господарського потенціялу української нації. Остало при ній селянство, та жменька інтеліґентів.

І сталося чудо в цю холодну, листопадову ніч. Поневолена сотні літ, загублена нація вийшла раптом на шлях і з крісом у руці пішла добувати рідну волю. Селянська дитина, що схопила ледве окрушки рідної історії, що знанням української землі сягала ледве найближчого села, ішла добувати Львів і Київ — свої столичні міста. Яркин полум'ям, спалахнула в ньому ідея, що приспана дрімала десь у самих надрах народньої душі. Стрілець ішов ламати кайдани. Недостатньо одітий, зі жменькою набоїв у кишені, не вагався ставити чоло ворогові узброєному до зубів. Бо в нього була неменше могутня зброя — ідея волі рідної землі.

Чи були підстави до побудови української держави у пам'ятних, л и с т о п а д о в и х днях? Надто великі труднощі звалилися на молоденький організм, що ще не мав часу набрати міці. Ще, — до західного фронту незабаром прийшов не менше небезпечний, східний фронт. Ворогові протиставив український стрілець свою одиноку силу — любов до рідної землі. Ця сила вела його безстрашно на кулі і смерть. Та нам треба було героїв, які не вмирали би за Україну, але жили й боролися за неї. Стрільцеві треба було дати рушниці й гармати, ліки й лічниці і все те, чого вимагає війна. А цього рідна земля не могла йому дати. Вона вела війну залишками воєнних матеріялів займанських держав. Українська економіка була ледве в пеленках. Спонтанно пробудженій національній свідомості вона не могла дати належної господарської підбудови. Бо національна господарка річ надто складна, не може вирости за одну ніч. Вона вимагає довгих літ праці, поки стане силою, на якій можна будувати.

Залишені склади вичерпалися дуже скоро. Вичерпалася зброя й амуніція, вичерпалися ліки, вичерпалися речі першої потреби. І стрілець мусів відступати. Переступив річку Збруч в ясній надії, що здобуде Київ, серце України і відти ввійде побідно до своєї вужчої батьківщини, до землі Данила.

Коштувала українську націю ця хвилина рідної волі чимало жертв. Особливо болюча нам втрата тих стрільців, що вмирали не на полі бою, а в запіллі з браку ліків та належної лікарської опіки. А їх були десятки тисяч. За літа суматохи, що не будували, а руйнували, нація мусіла заплатити десятками тисяч жертв.

Мабуть не було ні одної родини на галицькій землі, що не оплакувала б смерти свого стрільця. І мабуть немає тут ні одного кладовища на якому не було би стрілецьких могилок. Ці могилки цінні нам подвійно. Адже в них спочивають наші рідні, добрі діти України. Вони так полюбили рідну землю, що життя за неї віддали. І в друге дорогі вони нам тим, що ці сердешні стрільчики підписали своєю кров'ю акт незмірної ваги, акт воскресення традиції суверенности нації, виписаний у пам'ятну, листопадову днину.

Квітчайте ж, дівчата, стрілецьку могилку квітами, зігрівайте на ній свої серця і ждіть листопадової днини. А вона прийде, напевно прийде!

Михайло Островерха

Незабутня осінь (1918)

Була осінь, пишна осінь! Усю Буковину жовтень розмалював палкими мазками червоно - листих черешень, жовто-листих тендітних берізок, додавши карміну яблуневого листя. А воно, оте листя, осипалось і, мов цвітами, встеляло зелені килими трав. Хати, як звичайно на Буковині, усі такі вже харапутненькі, чистенько прибрані, що, на тлі широко розгорнених, травою засланих подвір і сіножатей, як цяцьки пишались.

Ми, Усусуси, поворотці з московської неволі, стояли постоєм у селі Виженка біля Вижниці, а кіш УСС стояв у самій Вижниці. Від ранку до полудня ходили ми на вправи, що ними проводив живий і постійно розсміяний поручник Михайло Девосир, а пополудні на військові теоретичні виклади.

Але, і вправи, і виклади, під тим осіннім проникливо-осяйним небом, на тлі тієї осінню оживленої зелені гір, при тих монотонних шумах Черемоша, — видавалось і в душі вичувалось, як павза перед дальшими, новими подіями на нашій землі.

Бувало, увечорі, на нашій квартирі в гуцула, посідаємо на лавиці та й говорячи, дивуємось, що „якось то все робиться надто поволі".

— Вже ж у краю усюди є приготовані відділи наших молодих людей, інтеліґентів і селян, перебирати владу від Австрії! — тихо міркує підхорунжий Василь Заставний із Юзькович.

— Ге! та я, мой, таку перевів зицирку в себе дома з тими нашими інвалідами цивілями, що ви б не повірили. Їм — лиш дати знак, та й австрійська влада складе зброю! — докидає вістун Дмитро Савчук із Коршева.

— А ви думаєте, що я, під наказами поручника Юліяна Нестайка, у Бучачі, не втяв того самого? — не стримавши скромности, вибухаю і я.

На дворі, з-далеку, шумів Черемош, по схилах верхів шуміли ялиці, в загорожах блеяли вівці, а в небесах цікаво кліпали зорі.

Гарячіші з нас не втерпіли! Яків Малахівський, Осип Когут, Ромцьо Веселовський і ще там хтось із ними, пішли до Кошового Отамана Никифора Гірняка з домаганням:

— Починаємо революцію! Доки нам соромитись перед Києвом?!..

За днів либонь два чи три, вона, революція, прийшла; напевно без нашої „інтервенції" уже ждала в „Народньому Домі" у Львові на хвилину, коли скажуть: починаємо!

Все ожило! Всі торжественно вітались, любовно у-вічі собі зазирали, жовто-блакитні кокардки собі на серця чіпали. А увечорі, того ж дня 1 листопада, ми в Снятині діставали увесь виряд, одяг, зброю й харчі, і таки на станції у Снятині роззброювали австрійські полки, що верталися з України.

І, далі, таки в ту ж ніч, подалися ми на Львів.

— У Львові влада в наших руках!

— Поляки повстали проти нас!

— Бої з поляками почались вже!

— Але Львів н а ш!

Так гомоніли Усусуси.

Прибули ми до с. Старе Село на шляху до Львова. Тут була наша база постачання. Командантом був тут рухливий, нестомний, усюдиприявний і „штрамака" сотник Юно Навроцький. Бувало, передрімає декілька хвилин таки тут, у котрійсь стаційній кімнаті і знову відбирає й дає накази.

— Поляки на Перзенківці!..

Наш відділ дістає наказ: негайно їхати на Перзенківку і зайняти її. Сідаємо до — тут же з дерев'яних брусів — спорудженого „панцерника-поїзду". І їдемо. За Сиховом під'їжджаємо тихо, поволі, безпарно. Сонце заходить, холодніє. Обабіч, насипами, йде наша стежа. Наблизившись до стації Перзенківка на віддаль нецілих 500 метрів, наша „панцерка" відкриває раптовий вогонь, а ми, побіч насипами, спішно наступаємо.

Ми зайняли стацію. Поляки відступили за перший міст.

Незабаром приходить іще невеликий відділ нашого війська нам до помочі. По наказу головного штабу з „Народного Дому" зі Львова командантом відтинку Сокільники - Перзенківка - Стрийський Парк стає поручник Михайло Девосир. Від нього дістаю наказ: негайно обсадити лінію — від стації Перзенківка, доріжкою попри віллі, до Стрийського Парку.

Наказ виконую.

М. Заклинський

РОЛЯ ВІТОВСЬКОГО В ЛИСТОПАДОВОМУ ПЕРЕВОРОТІ

(1)

Дмитро Вітовський відіграв вирішальну ролю як провідник листопадовго перевороту. Він має у нашій історії видатне місце, як надхненник і командат тієї переломової події, що вивела на волю Західні Землі, перший раз по довгих століттях ярма. Ніхто зі старших, що були тоді у Львові а навіть серед УСС-ів (Українських Січових Стрільців) не був би всилі так добре повести справу, як він. Бо він був одночасно вояк, політик і революціонер, а саме такого діяча тоді було треба.

Дещо з давнішої діяльности Вітовського.

Революціонером зробили його, 18-літнього юнака, події в східній Україні в 1905 році. Селянський син із Медухи коло Галича, талановитий учень гімназії в Станиславові, належав він до провідників таємної Студентської Громади. Не лише всестороннім поглибленням своєї освіти займалися члени Громади, але й громадською діяльністю. Працювали в довкільних селах у читальнях. Вітовський не сидів так фанатично за книжками, як Федюшка, пізніший видатний літературний критик, що писав під псевдонімом Євшан. Вітовського більше притягала політична боротьба і діяльність у читальнях і „Січах"..

Коли восени 1905 р., як Московщина програла війну з Японією, спалахнула там і в Україні революція; коли приходили вісті про могутні селянські заворушення, з паленням дідичівських дворів, інколи й зі спробами ділити землю — і про великі страйки; коли самочинно появилось там багато, часописів і книжок, що кинули в кіш царську заборону нашого друкованого слова з 1876 р. — все це викликало велику радість і захоплення на Західніх Землях, зокрема серед молоді. У нас знали до тієї пори, що наше селянство під царською владою несвідоме, не лиш політично, але й національно, що інтеліґенції там мало й вона доволі залякана гострим режимом. А тепер виявилося, що тих селян не важко розбудити, що серед них поширюється поволі національна свідомість і що кількість свідомої інтеліґенції значно збільшилася. Показалося, що Московщина, це велетень на глиняних ногах і що надії на свою державу мають уже тепер реальну основу. Це все сильно вплинуло на світовідчування і світогляд молоді й почасти старших, а особливо на вразливого талановитого юнака Дм. Вітовського. Він почав думати про революційні методи боротьби в Галичині та про шляхи до незалежної й соборної держави.

В 1907 р. став він студентом правничого відділу львівського університету, приймав видатну участь у бурхливій боротьбі наших студентів за український університет у Львові. Побіч праці по селах і містах, політичної й культурної, брався він також, і дуже вдатно, за революційні способи боротьби. Восени 1911 р. вдалася під його метким проводом утеча зі станиславівської тюрми студента Січинського, що застрелив у 1908 р. польського намісника Галичини.

В 1914 р., в початках І. Світової війни й існування Січових Стрільців, виявилося, що він діяч на велику міру, бо його політичне думання дуже конструктивне і його революційність вповні підвладна національній доцільності. Австрійська влада, під впливом польських інтриґ криво дивилася на великі маси українських добровільців, що зголосились воювати в лавах Січових Стрільців проти Московщини — і прибули на збірку до Стрия. Зпоміж 16 тисяч дозволили вибрати дві тисячі, та й від тих відразу вимагали присяги на вірність Австрії. Довго нараджувались і диспутували над цею справою юні добровільці. Переважала думка, що Австрія — після такого обмеження Стрільців і арештувань, що тоді відбувалися за старанням поляків серед наших селян та інтеліґенції — не варта, щоб ми боролись у її рядах. Отже всі повинні розійтись до домів. Врешті чекали, що вирішать львівські сотні. А в тих сотнях переважив голос Вітовського, вже тоді впливового старшини, що ми повинні взяти зброю, хоч би не велику кількість і відновити українське військо; не вільно нам у таку хвилину відійти з нічим.

Вітовський був сильною особистістю. У вирішальні хвилини, коли інші вагалися й розгублювалися, він знав, що треба робити і вмів переконати других.

Як сотенний командант, він відразу найшов відповідний спосіб поведінки зі стрільцями, між якими було тоді 3/4 студентів. Він вимагав багато, але й по товариськи дбав про сотню та вмів по воякськи, кількома словами підбадьорити стрільців, або бажати кращої дисципліни і пригадати їм, за яку справу вони воюють. Це й була основа його великої популярности, як найкращого с т р і л е ц ь к о г о старшини.

Коли УСС-и весною 1915 р. зійшли з Карпат на рівнини, в наступі, що вела тоді австрійська й німецька армія, вони ввійшли першими до здобутого Галича. Вітовський виявив тоді велику відвагу наказавши вивісити на ратуші давньої столиці Західніх Земель побіч австрійського також український прапор. Старшини булави 25 корпуса дуже на це обрушилися і, хоч сотня Вітовського й інші вславилися недавно в Карпатах і в боях поередніх днів, загрозили Вітовському відібранням старшинського ступня. В Будапешті в парляменті була в справі цього прапору інтерпеляція і мадярський прем'єр Тіса домагався вияснень у віденському міністерстві війни.

Важкі рішення стояли перед У. С. С. під кінець 1917 р. Хоча боїв тоді не було, але ж на фронті проти них стояли виділені з російської армії українські частини. Як тут воювати проти наших братів, що ще й визнають над собою владу не Петербурга, лиш Києва, владу Центральної Ради. А коли в листопаді 1917 р. появився III. Універсал, що проголосив майже повну незалежність Української Народної Республіки, стрілецькі старшини в полі, в коші, в вишколі та в віденській і львівській станиці робили тайком наради — і всюди заявилися за переходом на службу Центральній Раді.

Одначе політичні провідники наших Західніх Земель впевняли, що такий поступок дуже пошкодив би нашій справі, бо підкосив би їхнє становище в Відні та дав би польським політикам дуже вартісні козирі. Вони помогли б Австрії вияснити вчинок УСС-ів, як наявний доказ нельояльности українців Галичини й Буковини. Отже йшло про дальшу долю Західніх Земель.

Важка це була справа переконати УСС-ів, щоб залишились на місці. В коші та в вишколі взявся за цю справу другий, дуже популярний їх провідник д-р Володимир Старосольський. Йому це вдалося. Але в полі не було змоги робити довгі наради і пояснювати зібраним старшинам усе докладно. Тут вирішив справу авторитет Вітовського. Його давні товариші зброї зрозуміли, що коли він проти переходу над Дніпро, то мусять бути важні причини, яких він не може виявити. І більшість заявилася проти переходу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Інавгурація Академічних Вечорів.

Тримісячний час ферій проминув скоро й треба було знову подумати над продовжуванням Академічних Вечорів, які в літньому семестрі б. р. залишили по собі таку гарну пам'ять.

Час ферій використала належно Управа Акад. Т-ва „Зарево" на підшукання відповідних прелеґентів, щоби Комітетові Акад. Вечорів предложити готові вже пляни, подати конкретні пропозиції, тощо. На засіданні Комітету Акад. Вечорів, що відбулося в дні 14 вересня б. р. рішено розпочати Акад. Вечорі вже 27 вересня, б. р. і консеквентно проковжувати їх кожної другої суботи в Укр. Нар. Домі, про що кожночасно повідомлятиметься окремими запрошеннями. Число дотепер зголошених прелеґентів добігає до 20-ти осіб, між якими займають своє місце такі цікаві доповіді, як: „Справа укр. правопису", (ред. Ставничий) „Донцов, Шаповал, Липинський" (інж. Тарасюк) „Підсовєтська укр. література" (проф. Голембйовський), „Великопростірне господарство" (д-р Сушків Я.), „Найновіші лікування туберкульози" (д-р Малиновський), „Недоліки модерної відживи" (д-р Грушкевич, новоприбулий лікар) і багато інших.

З інавгурайною доповіддю Комітет і Управа „ЗАРЕВО" рішили попросити самого Голову Комітету Акад. Вечорів, дир. Радзикевича, який і виголосив у дні 27 вересня б. р. дуже цікаву й стисло наукову доповідь на тему: „Перша повість Франка". Мала заля Укр. Нар. Дому була виповнена вщерть, наявний доказ, як дуже популярним є ім'я проф. Володимира Радзикевича.

Тяжко подавати тут зміст чи переводити докладну аналізу тої стисло наукової доповіді, яка була для всіх, так би мовити „новум". Всеж таки треба звернути увагу на оригінальність підходу до теми та на дуже об'єктивну критику позитивів і неґативів першої повісті, 19-ти літнього тоді Франка, п. н. „Петрії й довбущуки". Повість ця, написана в продовж чотирьох місяців, писана для заробітку, а через то й „язичієм", появилась на сторінках мало розповсюдненого часопису „Друг" у 1875 р. Друге її видання появилось для молоді на прохання пок. проф. Сімовича. За словами проф. Радзикевича перерібку цю не можна назвати вдалою, бо викинення третьої частини є неприродне й через те повість під мистецьким оглядом невикінчена. Багато ситуацій невияснених зокрема в другому виданні, а то й незакінчених, з історичними неточностями, тощо. І хоч академік Єфремов назвав цю повість з літературного боку безвартісним твором, то проф. Радзикевич вже в тому першому літературному дебюті молодого Франка добачує зародки майбутнього „Каменяра" України. Бо у повісті слідні безсумнівний великий талан, літературний хист, великі мистецькі засоби в описах природи та дуже сильні психологічні моменти. Дуже цінними в тій повісті це критика суспільного ладу всіх наверствувань, проблема жидівства та нові думки відносно нового соціяльного ладу, які зродились під виразним впливом Драгоманова.

Зокрема дуже цікаві думки прелеґента відносно ґенези опришківського руху на землях Зах. України в 18 ст., який був зумовлений соціяльним і релігійним гнетом правлячої тоді верстви — польської шляхти.

Мотив до першої повісти зродився у Франка безперечно під впливом народніх переказів про Довбуша і під впливом повістей Миколи Устияновича. Не тайна, що в рівній мірі вплинули на зміст, а то й на техніку писання тої повісті, такі літературні авторитети Европи, як Шекспір, Шіллер, Гофман, Вульпіюс (Рінальдо Рінальдіні), а передовсім Єжен С'ю (Вічний Жид), до чого зрештою сам Франко признається, що перша його повість „це ремінісценції гімназійної літератури".

Д-р О. Наклович.

Трой, Н. Й.

З життя Студентської Громади

На політехніці в Трой студіює декілька українців, що беруть живу участь в діяльності Студентського Кружка.

В п'ятницю, 10-го жовтня, в Студентському Дискусійному Клюбі була на програмі доповідь д-р Геррі Шварца на тему: „Як сильні Совєти". В цій доповіді п. Шварц — один з найліпших знавців відносин в Совєтах і співробітник Ню Йорк Таймс-у — дуже реально з'ясував силу і потенціял Совєтського Союзу. Совєти — згідно з його твердженням — це новочасна орда, яка загрожує знищенням західного світу, подібно як колись орда Джінґіс Хана або Гунів, з тою різницею, що Совєтська орда озброєна найновішими технічними здобутками, включно з атомовою бомбою.

Після доповіді слідував півгодинний період запитів. На питання українських студентів чи може українське підпілля розраховувати на американську допомогу, Шварц відповів:

„Передовсім належить здати собі справу, що українське питання в Совєтах є дуже серіозне, тому, що Україна є друга, що до числа населення, республіка в союзі, і в якій націоналістичні течії є найсильніші. Причина цього в насильній русифікаційній політиці Сталіна, який, хоч сам грузин, хоче бути більшим росіянином як самі росіяни. Щось подібного як корсиканець Наполеон став гіперфранцузом, або австрієць Гітлер гіпернімцем".

„Українське підпілля було дуже сильне при кінці II. світової війни, але сильні відділи окупаційних військ і НКВД з часом обмежили діяльність підпілля до спорадичних акцій в деяких околицях".

„В політичних кругах Америки сьогодні помічаються два напрямки:

Перший — під впливом білогвардійців — що старається задержати російську імперію в її теперішніх границях а змінити лише владу;

Другий — під вливом представників поневолених Совєтами народів — старається доказати конечність поділу російської імперії на свобідні національні держави".

„Маючи великий респект перед безоглядною тактикою совєтської влади, а зокрема перед її тайною поліцією, я не припускаю можливости революції за залізною заслоною. А з другого боку, я не думаю що Америка повинна вмішуватися і рішати вже тепер про майбутню форму держав, які можуть повстати після розвалу Совєтського Союзу".

„Ми будемо вдячні Богу, коли поневолені народи зможуть як найскорше створити свої держави й уряди".

З викладу Шварца і з його відповідей на запити українських студентів видно, що п. Шварц є дуже докладно поінформований про силу і слабості Совєтів. І тут насувається питання, чому серед сучасних напружених обставин, навіть так добре поінформовані американці бояться заняти ясне й тверде положення до визвольних змагань поневолених народів в Совєтському Союзі, народів як українці, що в дома, в Америці й по цілому світі не перестають боротися з комунізмом за визволення своєї Батьківщини.

Студенти.

ПРОФ. КОСТЬ КИСІЛЕВСЬКИЙ ДИРЕКТОРОМ ФІЛОЛОГІЧНОЇ СЕКЦІЇ НТШ

Дня 25 жовтня 1952 р. відбулось засідання Філологічної Секції, на якому зроблено підсумки кореспонденційного голосування. Усіх дійсних членів є 35, що живуть в ЗДА, Канаді, Арґентіні, Европі, Австралії. Відповіді наспіли впродовж вересня й жовтня вд 19 членів. Комісія під проводом проф. Василя Стецюка перевірила правосильність та проголосила такий вислід: директором — обраний проф. Кость Кисілевський, секретарем — проф. Василь Лев, заступниками директора — професор Володимир Радзикевич з Клівленду на ЗДА, проф. Леонід Білецький з Вінніпеґу на Канаду, проф. Павло Зайцев з Ганноверу на Европу, доц. Евген Ю. Пеленський з Сиднею на Австралію.

Після виборів приявні обговорили низку чергових справ; постановлено: зібрати матеріял до другої частини Звітів, що друкуються в Нью-Йорку; візвати членів до складання своїх наукових праць в Американському Відділі для рецензій та видання; візвати членів до виголошування доповідей наукового характеру по відділах та надсилання дирекції коротких змістів з тезами й доказами. Врешті піддано критиці новий проєкт правильника для Ф. С.

В найближчому часі будуть розіслані видруковані Звіти з наукових праць.

Збори „Прометея" в Америці

В неділю, 26 жовтня відбулися в Ню Йорку другі з черги збори „Прометея", організації народів поневолених Росією. Ця організація, що має свої філії по всіх більших столицях Европи і в Туреччині, проявляє тепер живу діяльність. Головою централі є проф. Смаль-Стоцький.

Збори отворив дотеперішній голова американської філії полк. Квятковський (поляк), привітав присутніх представників народів і перевів вибір президії зборів, в склад якої ввійшли Паучо (словак), Чаботаровіч (білорусин) і Кузик (українець).

По принятті програми нарад, ген. Шандрук привітав збори іменем української секції і централі „Прометея". З черги виголосив цікавий реферат про висліди останнього з'їзду большевицької партії проф. Єнджеєвіч, б. мін. освіти в Польщі. З його реферату виходить, що Сталін зовсім легковажить собі демократичний світ і старається понизити його силу серед азійських народів, мовляв, дивіться — всі буржуазійні держави світу борються проти малої держави, яку Росія тільки трохи піддержує, і не можуть виграти війни. Дальше Сталін і кліка числять на те, що демократичні держави не видержать холодної війни і скоро заломляться господарсько і політично, по чім Росії вже легко прийде опанувати світ.

В часі дискусії над рефератом ввійшов, як запрошений гість, д-р Ст. Витвицький, представник УНРади, якого присутні овацiйно привітали. Він зложив привіт і побажання успіхів від УНРади. При цім належить піднести, що представництво народів в „Прометею" оперте є на екзильних урядах чи національних радах, а не на поодиноких партіях.

Звіт з діяльности американського клюбу „Прометея", який складали полк. Квятковський і інж. Косяк, як також ширша дискусія показали, що клюб переборов вже початкові трудвоці, виконав не малу роботу і наплянував дальші завдання. Тому внесок інж. Кузика іменем контрольної комісії на уділення абсолюторії прийнято через акламацію.

Нова управа клюбу вибрана в такому складі: д-р Щорс — голова, полк. Квятковський — заст. голови, д-р Томків (українець) — касієр, Ломашев — секретар, Наґашвілі — вільний член. До Контрольної Комісії увійшли: інж. Д. Кузик, М. Мосціцький (син б. президента Польщі) і полк. Клемент.

Д. К.

1 ЛИСТОПАД 1918 РОКУ

(Закінчення зі стор. 2-ої).

мадяри. Проти Української держави пішли війною і біла царська і червона большевицька Москва, яким теж дали поміч світові антантські політики, які зжились із великою Росією та які знали тільки Москву і Польщу, бо з ними досі робили вони свої інтереси, їм тільки давали гроші та їх тільки вважали за своїх союзників. України не знали і непризнавали тоді ні ЗДА, ні Франція, ні Англія, ні Японія, ні навіть Італія.

Правда, пімстилося це на них опісля, бо скріпило московський большевизм і викликало теперішній його імперіялізм та його загрозу цілому вільному світові.

Під ударом сильніших тодішніх ворогів — Польщі та Москви, які спільно із світовою тодішньою політикою пішли вогнем і мечем, українська держава впала, ми не мали сили встоятись.

Польща й Росія поділились знову, на якийсь час, українськими землями ризьким договором 1921 р. і світ це прийняв на своє нещастя до відома.

Здавили нас — але не вбили ні нас, ні нашої великої святої ідеї: Самостійної Української Соборної Держави.

Вона горить. Троя — Україна палає! Невмируща наша ідея живе і ми боремося за неї і певні перемоги, бо до боротьби за цю ідею стають все нові і нові лави борців та героїв. І ця наша боротьба переконує світ, досі до нас байдужний, в животворчій силі нашої ідеї та ставить і нині на денний порядок великої світової політики та її змагу: Самостійну Соборну Українську Державу, без якої немає, і не буде, у світі миру, спокою та ладу.

35 років минає від проголошення Самостійної Української Держави, 34 роки від славного ґеройського зриву в дні 1-го листопада 1918 року. Мало в живих з ініціяторів та учасників 1-го листопада між нами. Багато із них лягло на полі бою, багато замучили польські і московські кати — наїзники, багато знівечила жорстока неволя, та злидні скитальщини.

І коли нині нове покоління українських борців та патріотів із історичної перспективи згадує і оцінює значення 1-го листопада 1918 року — то одно найважніше і найцінніше стає усім перед очима як дороговказ у майбутнє: боротьба за здійснення великої ідеї, та одностайна, однодушна солідарна постава всіх українців в дні 1-го листопада 1918 року, в боротьбі за цю велику святу ідею народу.

Не було в дні 1-го листопада 1918 року ні старших, ні молодших, ні лівих, ні правих, — були українці.

Політичні партії зуміли тоді скоординувати свої програми і цілі навколо ідеї. Не було монополю на цю ідею, бо її власником був цілий український нарід. В тому й була наша сила. Українська молодь фактичний промотор і носій цеї ідеї, перший борець за її здійснення, Вітовський, душа листопадового зриву та його товариші зуміли знайти спільну мову із своїми батьками, із старшим українським громадянством.

Маючи військо і залізничників, міг Вітовський та його співробітники проголосити теж диктатуру, взяти владу в свої руки. Не зробили цього, бо йшли у бій не за владу для себе, а за волю і самостійну державу для українського народу.

Славний 1 листопад 1918 року показав і задокументував нам і повну соборність всіх українців, не тільки в деклараціях, але і на ділі. Львова і Галичини боронили крім галичан і наддніпрянці, отаман Долуд, генерал М. Омелянович-Павленко і другі, так як Коновалець, Мельник і Січові Стрільці боронили Києва і Наддніпрянщини.

Ці світлі, історичні факти, це запорука і дороговказ нашої сили, успіхів та перемоги.

Були й трагічні моменти в дні 1-го листопада 1918 року. Перший труп по стороні поляків у Львові — це молодий Немєнтовскі, син нашої славної поетки і патріотки Уляни Кравченко, найбільший ворог наш у переговорах із польською стороною в палаті торговельній на Академічній вулиці у Львові, це професор львівського університету Едвард Дубанович, син лікаря москвофіла, члена Ставропігійського братства.

Прикрі й сумні, болючі моменти, які ми тоді всі пережили. Довга, вікова неволя і панування чужинців на українських землях, забрали ще й отці жертви, які боролись і гинули не за нашу справу, а за ката.

Як учасник 1-го листопада 1918 року, даючи нашій скитальській громаді, а головно нашій молоді, молодим борцям — отцей жмут споминів про наше славне минуле, бажаю, щоб ми, схиляючи наші голови в глибокій пошані перед пам'яттю героїв, продовжували їхні чини.

Велику ідею нашої волі, ідею соборної незалежної української держави, мусимо всі визнавати одною думкою і всі разом за неї боротись.

Це наука і заповіт 1-го листопада 1918 року.

Тільки тим переможемо!

ВІДГУКИ ДНЯ

ВІДРАДНЕ ЯВИЩЕ

Так якось складається, що сумних вісток у нас багато, а за веселі, відрадні тяжко.

Тому так приємно довідатись урешті про щось, що наповняє серце надією на „краще завтра", а то й післязавтра.

Ось недавно був у мене мій знайомий. З провінції.

Сіли. Балакаємо...

Зійшли на імпрези, реферати, віча тощо...

— Як там у вас із публікою?!

— Дуже добре — відповідає. — Заля все повна.

— Знаменито! В нас рідко коли.

Але подумавши трохи питаю:

— А заля велика?

— Но... кажім... Найменше на сто осіб.

— А українців у місті багато?

— Не дуже. Більше двох тисяч не буде.

— І тільки на сто осіб заля, значить — що двадцятий!..

— Ви так не беріть. Треба найвище що п'ятий.

— Чому?

— Католики, православні, націоналісти, національні демократи, соціялісти, ну і ще кільканадцять менших груп.

— Ах, ви маєте на увазі церковні чи партійні сходини!?

— Ні! Я беру національні свята, концерти, реферати, загалом усякі імпрези.

— Як же це? — питаю.

— То, наприклад, 1. Листопад, 22. Січень, концерт у честь Шевченка..., все це роблять люди осібно?!

— Ні, так зле воно вже не є. Але все таки є найменше два листопади, два січні, два шевченківські концерти... Хто не має відповідних сил — не влаштовує і сидить вдома.

— Хто ж цьому винен?

— Стіл!

— Як то стіл?!

— Направду стіл. Люди не хочуть сісти до одного стола. Одним не позволяє влада, другим засада, третім амбіція... Ось бачите, тому нам не треба великої залі. Обходимось малою але завжди повною.

— Воно, ніби, гарно, але все таки...

—Нічого не вдієш — такий народ.

Понурили ми голови, пожурились, а там і розійшлись.

Роздумував я потім, шукав виходу, і ніяк не міг знайти.

Аж сьогодні впала мені ідея, думаю, що добра.

А що, якби так:

Зробити стіл з переділками—скільки груп, стільки переділок.

Посідали б люди всілякої масти, ніби самі, один одного не бачить, а тільки чує.

А тоді — давай засідання.

Було б, щоправда, трохи клопоту з головою засідання, але це вже менша біда. В кожнім місті, думаю, знайдеться такий, що до жадної церкви не ходить, до жадної партії не належить, національного податку не платить, а навіть не до одної „бари" учащає. А ще, якби вродився в говні на Збручі — було б ідеально.

І з залею можна порадити.

Дати вздовж великої залі перегороди, щоб кожна група була відсепарована, так, ніби нікого більше нема.

Тоді можна рахувати не на сто, а на п'ять разів по сто осіб на кожній добрій чи потрібній імпрезі.

Спитаєте, Ш. Читачі, що в цій цілій справі веселого, відрадного!?

Те, що врешті є в нас щось такого, чого не можна зложити на чужих!

Галактіон Чіпка

ПОДЯКА

Управа філії ДОБРУС-у м. Шікаґо має честь цим шляхом в імені всіх своїх членів, а також в імені всіх українців м. Шікаґо, що були на протестаційній маніфестації 3-го серпня ц. р. проти московсько-комуністичного народовбивства в Україні, висловити сердечну подяку Високопр. Архиєп. Григорію та панні д-р Катерині Кохно за їх блискучі безкорисні, патріотичні і відверті виступи перед всім світом, як наочних свідків в справі комуністичного мордування українців у м. Вінниці.

Сердечну подяку висловлюємо Преосв. о. Володимиру Профеті з Савт Плейнфілд, Ню Джерзі, який, як член-добродій ДОБРУС-у у великій мірі прислужився для успішності маніфестації, як в час її організації, так і її переведенні, як рівнож дякуємо за кіно-фільми про комуністичні звірства у Вінниці та Кореї, які о. В. Профета привіз з собою на нашу маніфестацію.

Таку ж сердечну подяку висловлюємо всім іншим особам і українським організаціям, що спричинились своєю працею до успішності маніфестації. А що вона пройшла успішно, то про це говорить заява одного з впливових американських конґресменів п. Т. Шіґена, який заявив у своєму слові, що справу московсько-комуністичного народовбивства в Україні він поставить у вересні місяці під час наступної сесії конґресу.

Управа Філії ДОБРУС-у в Шікаґо.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В АВСТРАЛІЇ

УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В АВСТРАЛІЇ

Друге число української газети англійською мовою „Ди Флеґ" (Прапор), приносить такий матеріял: „Масові вбивства, як засіб совєтської політики", „Людина, що перша піднесла боротьбу проти комунізму (С. Петлюра)", „Показові процеси", „Я був на Сибірі", „Жінка в Совєтському Союзі", „Табори невільничої праці в Сов. Союзі", „Подорож Еріо в Україну (в 1933 р.)", і багато іншого цінного інформаційного матеріялу.

СПІВАЧКА О. ДУБОВСЬКА В АВСТРАЛІЙСЬКОМУ РАДІО

Український Театр Аматорів Аделяйді зорганізував виступи нашої співачки в аделяйдському радіо. Вона в серпні вже двічі там виступала, співаючи українських пісень.

В КАНАДІ

ПРОФ. Ю. ЛУЦЬКИЙ У ТОРОНТІ

Проф. д-р Юрій Луцький приїхав до Торонта і буде викладати в торонтонськім університеті, на слов'янськім відділі, між іншим також про українську літературу та історію української мови. Проф. О. Луцький кінчив вищі студії в Кембрідж, Англія, та в Колумбійському університеті в Ню Йорку.

ТРІЮМФАЛЬНИЙ ВИСТУП ЛЕСІ ЗЮБРАК У ВІННІПЕҐУ

Виступ співачки Лесі Зюбрак у Вінніпеґу 5-го жовтня останеться милим споминoм для півтисячної публіки, що заповнила катедральну залю Пресв. Тройці в неділю увечорі.

Молода співачка з Принс Алберт, що вертається на дальші студії співу до торонтонської консерваторії, мило здивувала публику своїм гарним і вправленим голосом ліричної якости. Вона прекрасно відспівала 16 пісень, зриваючи бурю оплесків за кожною піснею, а при кінці на домагання публики відспівала ще надпрограмово одну колискову пісню.

Сама постава співачки, її незвичайно мила персональність і юність, вірна інтерпретація і чиста дикція викликували подив і глибоке зворушення, а деякі пісні, як „Одная, одка" і „Синя чічка" так і ловили за серце та витискали на очах сльози.

Співачці акомпаніювала на піяні пані А. Фрізен з Принс Алберт, Саск.

ДВАДЦЯТИП'ЯТЬЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

Добродійного Українського Товариства св. Володимира, 777 Прочард Ев., Вінніпеґ, Ман.

У біжучім, 1952 р. Добродійне Українське Т-во св. Володимира, святкує 25-літній ювілей свого існування такою програмою:

В суботу, дня 4-го жовтня ц. р. в годині 10-тій вранці відправилася Служба Божа за здоров'я членів і членкинь в церкві св. о. Николая при МкҐреґор і Стела вул. По Службі Божій парастас за померлих членів і членкинь.

Того самого дня, в годині 7-мій ввечорі відбулася спільна святочна вечеря, в залі Інституту Просвіти при Прічард і Арлінґтон вул. По вечері привіти делеґатів від товариств, і парохій. Опісля товариська забава при першорядній оркестрі.

ВПИСИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Український Вільний Університет оголошує вписи на акад. рік 1952-53.

Вписи приймаються на **факультети:** Філософічний, Правничий з відділом права і відділом сусп.-економічних наук.

До студій можуть зголошуватися абсольвенти середніх шкіл із матуральним свідоцтвом та студенти, які перервали студії — із своїми студійними докладами. Зголошення приймають секретаріяти обох факультетів писемно чи персонально в урядових годинах.

Початок зимового семестру — 3. II. 1952. Кінець семестру — 28. 2. 1953.

На бажання висилається список викладів із докладними інформаціями про студії на обох факультетах.

Звертатися на адресу:
Ukrainische Freie Universitaet
Muenchen 8, Versailerstr. 4/III

Важливе рішення щодо канадсько-стейтського каналу

Вашингтон. — Міжнародна Спільна Комісія, якої завдання становить вирішування доцільности спільних комунікаційних проєктів Канади й Злучених Держав, дала свій дозвіл на побудову велетенського водного каналу з Великих Озер до Атлантійського океану, при чому має бути використана ріка св. Лаврентія як головна артерія нового водного шляху. Рішення комісії прийшло щойно після довготривалих публічних переслухань над цим проєктом у ЗДА і в Канаді. Проєктовані витрати на побудову каналу передбачені на 400,000,000 долярів. Тому, що американський Конґрес зволікав з висиґнуванням фондів на американську частину загальних коштів, канадська провінція Онтаріо проголосила, що сама приступить до побудови, одначе це позбавило б ЗДА права користуватися каналом на рівні з Канадою. Після такого рішення комісії приходить черга або на Конґрес, або на Федеральну Комісію Електрівень вирішити, хто має дати гроші на будову. Тому, що в деяких околицях, якими переоливає ріка св. Лаврентія, потрібно понизити стан води, з уваги на катаракти (водопади). Треба буде копати спеціяльні нові водні корита, щоб при помочі шлюзів управильнити пароплавство між озерами й океаном.

Об'єднання міської добродійности для нових іміґрантів

Ню Йорк. — У четвер пополудні відбулася в готелі Білтмор конференція Міської Ради Добродійности й Здоров'я, на яку запрошено представники сорока різнородніх етнічних груп для порозуміння, як вести спільну суспільно-харитативну допомогу серед новоприбулих іміґрантів. Українська група була заступлена шістьома представниками й представницями місцевого відділу Злученого Українсько - Американського Допомогового Комітету в сполуці з іншими подібними організаціями. У комітеті, що скликував це зібрання, брав участь представник „Ради Американської Єдности" п. Ярослав Чиж. Після виголошення трьох коротких рефератів міськими урядовцями, серед яких був директор Ради Добродійности Реймонд М. Гіллард, заступник комісаря іміґрації, п. Клименко і проф. університету Ню Йорк д-р Дан Додсон, предсідниця зібрання, пані Рут Морфі запросила зібраних на „відсвіжуючу перекуску", серед якої поодинокі групи й особи обговорювали можливості постачання безплатної допомоги міським бюрам для свіжо прибулих діпістів у таких напрямках, як порада для безробітних, для старих і хворих, допомога при вихованні дітей, для рекреацій і в інших ділянках. Головну увагу кладено на це, що ново прибулі це такі самі люди, як і давні американці і їм прислуговує однакове право до рятунку життя та здоров'я, як і давнім громадянам. Для наладнання цих справ відбудеться низка дальших конференцій, а покищо дораджувано використати в першу чергу інформаційний відділ міської добродійности для опреділення, якої допомоги кому потрібно. При такій праці, як показується, дуже важливу ролю можуть сповнити національні групи з яких складене населення Великого Ню Йорку.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

КОМУНІСТИЧНІ ІНТРИҐИ ПЕРЕД ГРЕЦЬКИМИ ВИБОРАМИ

Атени. — Комуністичне радіо з-поза залізної куртини старається інтриґами розбити національний фронт у Греції під час виборів, що мають відбутися 16 листопада. Генеральний секретар Комуністичної партії на вигнанні Ніколас Захаріядес промовляв через радіо ізза залізної куртини та гостро виступав проти провідника Ліберальної партії Софоклеса Венізелоса, називаючи його „знаряддям американського імперіялізму". Захаріядес не виступав так гостро проти провідника Проґресивної партії прем'єра Ніколаса Пластіроса, і взивав його, щоб він „вивісив прапор волі і демократії", а тоді комуністи голосуватимуть на його партію, коли бачитимуть, що вона звільниться з „американських впливів".

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що зміняють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 2944. Курієр волі.

GATHERING SPEED WITH EACH GREAT STRIDE, BLACK MALLUK PADDED SWIFTLY UP THE ALLEY TOWARD THE HEAVY PADDOCK GATES.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

"HOLY ST. DENNIS!" O'RORKE CRIED. "HE'S GOING TO RAM TH' GATES! HANG ON, LUKAH!" WITHOUT PAUSE, BLACK MALLUK LOWERED HIS GREAT HEAD AND LUNGED INTO THE HEAVY BARRIER.

TRUMPETING DEFIANTLY, THE GREAT BEAST PADDED SWIFTLY THROUGH DARK, DESERTED STREETS TOWARD THE NEAR-BY CITY WALL.

Збільшуючи швидкість з кожним великим кроком, чорний Маллюк швидко брив алеєю до тяжких брам лужка.

„О святий Денисе!", кричав О'Рорке. „Він ладиться розтаранити брами! Тримайся, Люкаже!" Без зупинки, чорний Маллюк похилив свою велику голову та кинувся на тяжку баріеру.

Задирливо сурмлячи, велика бестія швидко пройшла темні пусті вулиці в напрямку до близького міського муру.